

Na otázku po hlavním rozdílu mezi katolíky a protestanty bývají různé odpovědi: nemají kněze, nemodlí se k Panně Marii, neuznávají očistec... To vše je sice pravda, ale opravdu hlavním rozdílem, z něhož všechno ostatní vyrůstá, je přístup k tomu, co nám o sobě Bůh sdělil, tzn. k Božímu zjevení. Známá latinská zkratka sola scriptura (pouze Písmo) vystihuje protestantský postoj, kdežto katolíci mluví ještě o tradici. Vědět, jaký je vztah tradice a Písma, však není užitečné pouze k ekumenickým rozhovorům, ale především ke správnému přístupu k Písmu v duchovním životě.

Co je Písmo a co je tradice

Máme-li mluvit o tom, co je Písmo a tradice, bude zřejmě nutné věnovat více pozornosti tomu druhému. Písmo je Bible, tedy Starý a Nový zákon. V tom se asi plést nebudeme. S tradicí ale budou spojeny větší problémy a nedorozumění. Než si řekneme, co tradice je, řekněme si nejprve, co není. Představte si zvědavého člověka, který se nás ptá: "Proč nesmí mít kněží manželku?" Pokud nechceme zacházet do podrobností, tak asi odpovíme přibližně takto: "No, to už je taková tradice, že se kněží nežení." V této odpovědi jsme použili slovo tradice ve významu zvyk. Zvyk může být změněn, vyžádá-li si to potřeba, a v podstatě je založen naším lidským rozhodnutím, že něco bude tak či onak. Mluvíme-li však o tradici jako zdroji Zjevení, myslíme na něco jiného. Ne na tradici jako zvyk nebo folklór, ale na proces předávání a rozvíjení apoštolského učení v Duchu svatém. Zvyky a folklór se také předávají z generace na generaci, ale jedná se o věci založené lidmi. My sami jsme začali zapalovat adventní věnečky, my sami jsme se rozhodli světit na kněze pouze svobodné muže, my sami jsme se rozhodli, jaké barvy ornátů budeme používat při mši svaté. Předávaná víra ale z našeho rozhodnutí nevyrůstá. Je nám darována a my ji předáváme z generace na generaci jako rodinný klenot a bráníme ji před poškozením.

Vzpomeňme na naše křesťanské začátky. Ať už jsme vychovaní ve víře od útlého věku nebo jsme konvertité, máme společné to, že nás někdo do víry uvedl. Vztah k Bohu samozřejmě předat nelze, ten musí objevit každý z nás sám, ale pomoci při tomto hledání Boha je nejen možné, ale za normálních okolností dokonce nezbytné. Prvotní impuls, který nás ke křesťanskému životu přivedl, mohl být různý: příklad rodičů nebo jiných lidí, rozumová úvaha, zážitek nebo - po- zor - Písmo samo. Ale tím, že jsme osloveni příkladem jiných lidí, že se usilovným myšlením dopracujeme k uznání Boží existence nebo že jsme nadšeni četbou Bible, se za normálních okolností ještě zralými křesťany nestáváme. Potřebujeme společenství církve, které nás mezi sebe přijme a pomůže nám svědectvím i radou. Řekl jsem "za normálních okolností", protože u Boha je možné vše a existují i výjimečné případy, nicméně je fakt, že normální a řádná cesta je právě křesťanský růst v církvi. Ve společenství církve se naučíme správně rozumět Bibli, správně se modlit, a spoustu dalších věcí, které nám mají na cestě k Bohu pomoci. Jednoduše řečeno, je nám předávána víra a učíme se žít v církvi, a tak to funguje už dva tisíce let. Z toho vidíme, že zatímco Písmo je pevně daný soubor knih, které se nijak nemění, a které bylo stejně pro svatého Jeronýma stejně jako pro nás, tradice je dynamický proces, u něhož nemůžeme očekávat nějakou snadno uchopitelnou podobu.

Když jsme si řekli, že tradice nemá snadno uchopitelnou podobu, rozhodně bychom tomu neměli rozumět tak, že tradice je cosi rozplzlého a nejasného. Pouze nelze klást na tradici úplně stejná měřítká jako na Bibli. Bible je kniha, ale tradice dějinný proces. Neexistují tedy žádné souhrny nebo databáze tradice. Existuje pouze jedna víra, která se předává (trazuje). Když říkáme, že tradice svědčí pro víru v božství Ježíše Krista, máme na mysli prostou věc - že víra v božství Krista je tady od nepaměti a předává se z generace na generaci. Jak to zjistíme? Jednoduše. Prostě se podíváme do starých křesťanských knih, na obrazy a sochy ve starých kostelích, do starobylých liturgických modliteb a uvidíme, že s vírou v Ježíšovo božství se setkáváme ve spisech církevních Otců prvních staletí, výzdobě kostelů nebo v liturgických modlitbách z téže doby. Podíváme-li se do doby pozdější a ještě pozdější... až po dnešek, pořád se s touto vírou setkáváme. Všechny pozorovatelné stopy víry, které křesťané v dobách dřívějších zanechali, jsou svědectvím o této jejich víře a o jejím předávání, tedy tradici. A to je důležitý rozdíl mezi Písmem a tradicí. Písmo je pevně daný text, o němž říkáme, že je slovem Božím. Tradice uchovává Boží zjevení stejně jako Písmo, ale svědkové tradice už nejsou slovem Božím. Tady můžeme vidět, že Bible přece jen má jistou prioritu. Ne v onom protestantském smyslu sola scriptura, ale v tom, že je slovem Božím. Jinak řečeno: Bible nám uchovává Boží zjevení, stejně jako tradice. V tom jsou rovnocenné. Ale při modlitbě nebo při liturgii čteme z Písma, a ne ze svatého Augustina nebo svatého Řehoře Naziánského. Oba tito církevní Otcové jsou svědky tradice (předávání víry), ale jejich spisy nejsou slovem Božím. Tyto dvě roviny je proto zapotřebí rozlišovat.